Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0807, 4-0237
УНО.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 99. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 25-го ТРАВНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 25, 1954. No. 99. VOL. LXI.

КОНҐРЕС ПРИСПІШУЄ СВОЮ ПРАЦЮ

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ПРИЙНЯЛА ВЖЕ 7 БЮДЖЕТОВИХ ЗАКОНІВ; ПЕРЕДБАЧЕНЕ ЗАКІНЧЕННЯ ПРАЦІ КОНҐРЕСУ З КІНЦЕМ ЛИПНЯ

Вашинґтон. — Звичайно ухвалення федерального бюджету вважають за ознаку темпа праць Конґресу, і цього року це темпо є швидше впорівнянні з працями в попередніх роках. Ця швидкість становить майже місяць в порівнянні з працями Конґресу в минулому році. Палата Репрезентантів прийняла вже сім із усіх одинадцятьох бюджетових законів, і тому думають, що праці всього Конґресу закінчаться перед 31 липня, коли Конґрес зможе закінчити свої праці в цьому році, якщо не зайдуть якісь непередбачені перешкоди. В попередньому році до цього часу Палата Репрезентантів ухвалила була тільки п'ять бюджетових законопроєктів. Також і Сенат цього року прийняв вже два бюджетові законопроєкти, а Сенатські комісії прийняли вже чотири бюджетові законопроєкти, які чекають ще на ухвалення Сенатом. Над одним із законопроєктів вже нараджується Сенат. А попереднього року в цьому самому часі Сенат прийняв був тільки один законопроєкт, і ані один законопроєкт ще не був відісланий до Білого Дому, бо перший бюджетовий законопроєкт відослано було минулого р. до підпису президента аж в червні. Якщо цього року вдасться Конґресові працювати в такому темпі далі, то це буде перший раз впродовж 6 років, що Конґрес ухвалить бюджет на час, це значить з кінчем червня, коли кінчається федеральний бюджет на рік 1954, і починається бюджет на 1955 рік. В 1951 року бюджетовий закон відослано до Білого Дому 31 жовтня, 1950 року — 6 вересня, а 1949 року 29 жовтня. Найважче Конґресові порозумітися щодо видатків на закордонну допомогу, бо досі ані Палата Репрезентантів, ані Сенат ще не погодилися на висоту тієї суми, яка призначена на цю ціль. Не прийнято ще, яку суму треба призначити на департамент праці і департамент здоров'я, виховання і добробуту. Палата Репрезентантів у прийнятих законопроєктах ухвалила вже видатки на 42,113,000 долярів, зменшуючи державні видатки на 2,855,000,000 долярів у порівнянні з тим, чого домагався президент Айзенгавер. Майже половину з цих редукцій припадає на бюджет оборони, бо аж 1,203,000,000 долярів.

Айзенгавер проти расових обмежень при винаймі помешкань

Ню Йорк, Н. Й. — Крайовий Комітет проти дискримінації при винаймі помешкань відбував свої річні збори в готелі „Алпін" в Ню Йорку, на які президент Айзенгавер прислав своє звернення. В цьому зверненні президент заявив, що ціллю його уряду було і є, щоб усі американці, без різниці раси, походження або релігії, мали добрі помешкання по приступних для них рентах: „Я певний, що на цій конференції ви знайдете способи, як найкраще здійснити це завдання уряду". Д-р Френк С. Горн говорив про те, що кольорове населення поступово пересувається до центрів міст, а біле на передмістя і в підміські околиці. „Поліпшити мешканеві умовини міського населення, казав Горн, — це значить знайти потрібні будівельні площі для побудови нових домів. Багато кольорових родин заробляють тепер стільки, що можуть винаймати краще мешкання, але якщо вони мають залишатися в своєму ґетті, то немає іншого виходу, як брудне ґетто замінити на поліроване.

Конґресова комісія прийняла поправку до закону про пенсії

Вашинґтон. — Конґресова Комісія Способів і Метод прийняла пропозиції президента Айзенгавера про підвищення платень для тих осіб, які відходять на емеритуру після 65 року життя. Згідно з цією поправкою, ці особи зможуть доробляти річно по 1,000 долярів до своєї пенсії, а якщо дороблять більше, то за кожних 80 долярів їм будуть відтягати суму в розмірі одномісячної пенсії. Згідно з дотеперішнім законом, емерити втрачають право на цілу пенсію, якщо вони в тому місяці зароблять більше, як 75 долярів. Самозатруднені робітники і тепер можуть заробляти по 900 долярів річно і навіть впродовж одного місяця, не тратячи в цьому місяці права на пенсію. Згідно з новим законом, усі робітники матимуть цей привілей, але з тією різницею, що заároблена сума становитиме 1,000 долярів річно. Новий законопроєкт не змінює теперішнього закону, згідно з яким особи понад 75 років мають право доробляти на своє прожиття стільки, скільки зможуть.

В АМЕРИЦІ

● **Генеральний прокуратор** стейту Джорджія Юджін Кук заявив, що він тільки в крайньому випадку підтримуватиме пляни губернатора Германа Толмеджа, щоб при допомозі приватних шкіл не допустити до створення спільних шкіл для білих і кольорових учнів.

● **Директор** Оборонної Мобілізації Артур С. Флеммінґ повідомив, що ЗДА мають вже важливі стратегічні матеріяли, потрібні на випадок війни, на 4,225,000,000 дол. Його ціль — збільшити кількість цих сирівців до суми 7 більйонів долярів.

● **Головний урядовець** для комунікації в Ню Йорку, заявив, що нюйоркські суди, які розглядають справи вуличного руху, минулого року мали прибуток коло 5 мільйонів долярів. Він не вірить у те, щоб ухвалена була постанова про п'ятидолярову оплату на місяць від авта, що вночі стоїть на вулиці.

● **Д-р Ірл Д. Осборн**, спеціяліст від недуг шкіри, заявив, що часті купелі з милом розніжнюють шкіру і спричиняють інфекції та шкірні недуги. Він каже, що митися хоч і щоденно, річ корисна, але не слід вживати надто часто мила та не сидіти довго в воді. Найкраще вживати для купання душів.

● **Журналісти** запитали молодого й нежонатого ще губернатора стейту Ню Джерзі Роберта Б. Майнера, чи це правда, що він має намір одружитися, натякаючи на панну Марґарет Труман, доньку бувшого президента. Майнер з усміхом відповів, що „не має ще жадних плянів".

● **Кореспондент** „Ню Йорк Таймсу" з Вашинґтону Вільям Г. Лоренс заявив, що згідно з його переконанням, президент Айзенгавер не буде кандидувати в 1956 році, бо пост президента його дуже виснажує, а після осінніх виборів ц. р. труднощі, зв'язані з працею президента, можуть ще збільшитися.

● **Світова** Метеорологічна Організація повідомляє через Об'єднані Нації, що справа творення штучного дощу потребує ще переведення докладних дослідів, щоб пізнати, чи можна в певних умовинах викликати штучно дощ. В 1949 році, під час посухи, штучний дощ робив один науковець, але без більшого успіху, і той штучний дощ падав не там, де було треба.

НАПАДАМИ НА УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ І АМЕРИКУ ПОЧАЛИСЬ У СОВЄТАХ СВЯТКУВАННЯ РОКОВИН ПЕРЕЯСЛАВСЬКОГО ДОГОВОРУ

Москва. — Сильними і сконцентрованими пропаґандивними атаками на українських „буржуазних націоналістів", які „знайшли притулок на американському смітнику" почались в Совєтському Союзі у неділю, 23-го травня, офіціяльні святкування 300-річчя „возз'єднання України з Москвою" Переяславським договором. Святкування триватимуть повний тиждень і їх започаткувала в неділю спеціяльна сесія Верховної Ради Української ССР, а закінчить така ж спеціяльна сесія, присвячена роковинам Переяславського договору, Верховного Совєта Російської СФСР в наступну неділю. Минулої неділі відбулось у Москві тільки змагання між найкращими українською і російською футбольними дружинами на стадіоні Динамо і цим змаганням приглядались усі совєтські головачі, з Маленковим на чолі. Загальні святкування попередило рішення Верховної Ради СССР, щоб надати Українській ССР „орден Леніна". Це вперше надано такий орден цій республіці, хоч досі цей орден призначувано особам, інституціям, підприємствам і містам. „Орден Леніна" признано тепер теж і столиці України, Києву. В закордонних дипломатичних колах у Москві звернули окрему увагу на виступ секретаря компартії України Олексія І. Кіріченка, що в цілости передрукований теж у московській партійній „Правді", яка з нагоди святкувань роковин возз'єднання" появилася на шести сторінках, замість звичайних чотирьох сторінок. Виступ Кіріченка — твердить Ню Йорк Таймс у спеціяльній кореспонденції з Москви — звернув увагу закордонних дипломатів двома головними пунктами: „дикою і скаженою атакою на „українських буржуазних націоналістів", що „знайшли притулок на американському смітнику", та спеціяльною похвалою на адресу Нікіти Хрущова, колишнього сталінового намісника в Україні.

Головним пунктом промови Кіріченка, згідно з повідомленням Н. Й. Таймсу, була „дружба українського і російського народів" та їх „спільна історія". Кіріченко атакував ворогів України, починаючи від турків та „польської шляхти", а кінчаючи на Гітлерові та З'єдинених Державах Америки. Все ж таки ці виступи були відносно лагідні в порівнянні з атаками Кіріченка на українських націоналістів. Полякам закидував Кіріченко м. ін. те, що вони „разом з єзуїтами та іншими аґентами Ватикану, запеклого ворога слов'янських народів, завели Церковну Унію, глузуючи з українських звичаїв і віри та з українського народу". Про українських націоналістів Кіріченко говорив, що вони „приковані долярами до їхніх босів і хлепчуть смердячу юшку в заокеанських тавернах та виють на Совєтську Україну". Він порівнював їх до „хробака, якого засадили на гачок, а він думає собі, що він ловить рибу". З'єдинені Держави обвинувачував Кіріченко в тому, що вони приготовляють нову війну проти Совєтського Союзу та відгрожувався, що це не налякає „совєтського народу", бо „хто був на морі, той не боїться калюжі." Прославляючи совєтських вождів за провідну ролю у „визволенні" України під час революції, Кіріченко окремо назвав Леніна, Сталіна, Молотова, Свердлова, Дзержинського, Фрунзе, Хрущова, Ворошилова і Кагановіча. В рямцях тих святкувань „возз'єднання" передбачені на наступну неділю в містах Совєтського Союзу, зокрема в Москві і Києві, великі військові паради.

Погоня за шпигунами — нова тактика Совєтів

Москва. — „Красная Звезда", офіційний орган червоної армії, у майже цілосторінковій статті ген. В. Московського закликає всіх членів совєтських збройних сил до чуйности супроти „американськких шпигунів і диверсантів". Совєтський ген. покликується м. ін. на останні вістки з України про смертний засуд ніби то „американського шпигуна" і чуйність і відпір збоку кожного совєтського громадянина можуть „спаралізувати шкідливу діяльність розвідчих станиць капіталістичних держав".

Індія „просить" СССР не вживати індійців до шпигунства

Ню Делі. — Індійський уряд заявив у совєтській амбасаді в Ню Делі протест проти того, що СССР використав індійського комуніста для ведення шпигунської діяльности на терені Англії. Англійська контррозвідка викрила його зв'язки з військовими аташе совєтської амбасади, яких видалено з Англії. Індійця-шпигуна також вислали з Англії до Індії. Індійський уряд „попросив" Москву, щоб вона не вербувала індійців для шпигунської служби на терені інших держав, бо це приносить клопіт і шкоду індійській державі.

Добрі вигляди на працю для тих, що кінчають високі школи

Вашинґтон. — Секретар праці Джеймс П. Мічелл у своєму „відкритому листі" заявляє, що цього року є два рази більше запотребування на всіх фахівців від того числа, що тепер кінчають вищі шкільні заведення. Він дає аналізу можливости праці всіх фахів, яка виглядає так: 1. Інженери зможуть легко дістати працю, бо брак інженерів відчувається вже від кількох років, а до того збройні сили покликали до своїх рядів багато інженерів. 2. Хемічний, нафтовий, гумовий, харчовий і паперовий промисли потребують інженерів хеміків. 3. Оборонна програма має велике запотребування на фізиків, головним чином вже заавансованих. 4. Нафтова і копальняна промисловості потребують геологів і геофізиків. Також океанографія відчуває брак фахівців. 5. Оборонна програма потребує природників, не тільки заавансованих, але і початківців. 6. Цього року закінчить школу 45,000 учителів публічних шкіл, але вони не заспокоять попиту. Те саме відноситься і до учителів середніх шкіл, а також і до тих абсольвентів, що хотіли б працювати в ділянці суспільної опіки, державної адміністрації, банковості, підприємствах і як правники — всі вони легко знайдуть працю цього року — казав Мічелл. „Хочу вам сказати, казав він, не бійтеся. Америка все ще є країною, якою зробили її наші предки. Вона все ще дає найбільші можливості праці в порівнянні з усіми націями світу. А ці можливості два рази перевищають ваше число". Він закликав сдутентів, які кінчають студії, щоб не вірили поголоскам про депресію в ЗДА, бо в березні 1950 року число безробітних становило 6.7 відсотка, а в березні 1954 року воно виносило тільки 5.8 відсотка.

ДОПОВІДЬ ПРОФ. Л. ДОБРЯНСЬКОГО ПРО НАЦІОНАЛІЗМ, ЯК ЗБРОЮ ПРОТИ КОМУНІЗМУ

Ню Йорк. — В днях 21 і 22 травня відбулися тут, в готелі Коммодор, річні збори Всеамериканської конференції боротьби з комунізмом. Між доповідачами був голова Українського Конґресового Комітету, проф. Лев Добрянський, що говорив про „Націоналізм як зброю проти комунізму". Проф. Добрянський насамперед підкреслив, що він не говорить про націоналізм, як його розуміли Гітлер і Мусоліні, чи як його розуміють російські комуністи, що постійно говорять про „вищість російського народу і російської культури". Докладчик вияснив своє поняття націоналізму на благородних прикладах американського націоналізму, де здійснені три ідеали — в релігії, свободі й незалежності. Далі говорив він про пробудження націоналізму на цілій земській кулі та його революційну силу, яку використовує Москва для своїх цілей, а на яку демократії, враз з Америкою ще далі не звертають належної уваги. Зокрема обговорив доповідач націоналістичні рухи серед неросійських народів СССР, що повинні стати і для Америки найсильнішою зброєю в боротьбі з московською тиранією і агресією. Прикінці проф. Добрянський згадав про „Голос Америки", підкреслюючи, що він ще досі не може відважитись згадати про ті змагання поневолених Москвою народів до незалежности, ні навіть про ті націоналістичні рухи, що борються у підпіллі. Доповідь проф. Добрянського зробила на присутніх делеґатів сильне враження. Бесідника представила пані Оскар А. Алґрін, президентка Генеральної Федерації Жіночих Клюбів. В нарадах Всеамериканської Конференції для боротьби з комунізмом беруть участь, як делеґати УККомітету, адв. С. Ярема, адв. М. Пізнак і п. Скубек, а теж проф. М. Чубатий, як спостерігач.

„РАДІО ВИЗВОЛЕННЯ" ПОЧАЛО ПЕРЕДАЧІ БІЛОРУСЬКОЮ МОВОЮ

Ню Йорк. З американського Комітету Визволення від большевизму повідомляють, що фінансоване тим Комітетом „Радіо Визволення" почало з днем 20-го травня свої передачі білоруською мовою. В майбутньому ці білоруські радіопередачі продовжуватимуться кожного дня. З нагоди започаткування білоруських програм, адм. Леслі Стівенс, голова Американського Комітету, переслав білоруському відділові в Радіо Визволення ґратуляційну телеграму. В повідомленні сказано, що головою білоруського відділу в Радіо Визволення призначено д-ра Жука-Гришкевича, еміґранта з часів II світової війни та в останньому інструктора в Торонтонському університеті в Канаді. Започаткування білоруських радіопередач збільшує програму Радіо Визволення до восьми мов. Українські радіопередачі мали б початися в половині червня ц. р.

Життьову стопу світу можна б 25 разів збільшити, якби не Совєти — каже Вікс

Бостон, Масс. — Секретар торгівлі Сінклер Вікс промовляв на золотому ювілеї Вентвортського Інституту і заявив, що життьову стопу всього світу можна збільшити 25 разів, якщо б Совєти погодилися на те, щоб атомову й водневу енерґію можна було уживати для мирних цілей, а не для продукції бомб. Вікс заявив, що своє твердження основує на тому, що нові методи могли б збільшити атомову енерґію в світі до такої висоти, яка рівнялася б 90 трильйонам тони вугілля. Але Вікс не запускався в деталі, якби цей „атомовий світ" мав виглядати в подробицях. Він цікавився головним чином тим, що в ЗДА існує великий брак вишколених науковців і інженерів. Вікс заявив, що совєтський світ не тільки може нас дігнати в продукції атомової сили, але має настільки вишколеного персоналу, що може навіть збільшити цю силу. Він домагався, щоб ЗДА збільшували число своїх науковців і інженерів, бо інакше може виникнути небезпека для нашої оборони. „Стоячи в тіні жахливого гриба від водневої бомби, казав секретар торгівлі, ми мусимо турбуватися тим, щоб не зменшувати числа наших вишколених мозкових фахівців".

Канонізація Пія X.

Проголошення перед попереднього папи Пія X святим відбудеться на урочистій канонізаційній церемонії 29 травня ц. р. Консисторія, зложена з 20 кардиналів і понад 100 архиєпископів та єпископів, що радила під головуванням Папи Пія XII, одноголосно схвалила канонізацію. 12 і 13 червня відбудеться канонізація 5 інших осіб. Понтифікальну Богослужбу відправить Папа Пій XII, який вперше від своєї недуги проводив парадами консисторії. Американській групі, паломників, що прибуде тоді до Риму, проводитиме кардинал Спелман.

Архиєпископ Константин в У. Народному Домі в Ню Йорку

Ню Йорк. — На просьбу гр.-католицької парафії церкви св. Юра у Ню Йорку, адміністрація Українського Народного Дому дуже радо відступила свої залі для гарної церковно-національної маніфестації, яка була першим таким збірним святом української дітвори. А саме, в неділю, 23 травня в полудне, понад 250 дітей шкільного віку зійшлися на великій залі УНДому з нагоди свого першого Св. Причастя. Присутнім був Архиєпископ Константин Богачевський, Екзарх Гр. Кат. Церкви для українців католиків в ЗДА, а також численні духовники, як парох церкви св. Юра о. Дидик, ігумен ЧСВВ о. Засійбіда і багато інших. Кира Константина привітав управитель Українського Народного Дому, інж. Я. Гузар. Приявними були теж голова УНДому інж. М. Лепкалюк і правний дорадник, адв. С. Ярема. Всі діти, разом із Владикою і духовниками, відбули спільну фотографію. Зібралась така маса батьків і свояків дітей, що на вулиці поліція тримала порядок. Народний Дім був повний радісного дитячого гумору.

ЦЕЙ ТИЖДЕНЬ БУДЕ ВИРІШНИЙ ДЛЯ ЖЕНЕВСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

НАРАДИ МІНІСТРІВ У ПАРИЖІ И ЛОНДОНІ. — ОСТАТОЧНЕ СТАНОВИЩЕ ЗДА. — ЩОРАЗ РЕАЛЬНІША ЛЕТУНСЬКА И МОРСЬКА ІНТЕРВЕНЦІЯ ЗДА В ІНДО-КИТАЇ

Женева. — Чотири тижні минули вже від початку Женевської конференції для двох далекосхідніх справ — Кореї і Індо-Китаю — і ніхто, за винятком комуністів, не може сказати, чим вона закінчиться. Комуністи ведуть тактику протягання, щоб тим часом здобувати терен в Індо-Китаї і вести свою пропаґанду з Женевської трибуни, і тільки від них залежить, чи вони захочуть піти на компроміс, прийнятливий для Південної Кореї, держав Індо-Китаю і Заходу, чи поручатимуть далі такий „мир" — який був би рівнозначний з повною комунізацією даних країн, отже є для Заходу не до прийняття. Ця справа була предметом нарад однаково французького міністра Бідо у Парижі, як англійського міністра Ідена у Лондоні, куди ті діячі виїхали були на останній кінець тижня. Іден відбув довгі наради з Черчилем, а на понеділок скликана англійська рада міністрів. На тій нараді мають, як пишуть часописи, устійнити тактику Англії на випадок, коли в Женеві не вдасться довести до миру. Тактикою Ідена було переконати такі азійські держави, як Індія, Цейлон, Бурма, Індонезія і Пакістан, що Англія дійсно хоче миру. Коли б того миру не осягнено, тоді — за тезами англійської політики — можна буде легче приєднати ті держави до проєктованого східньо-азійського колективного пакту безпеки, що його Англія вважає неістотним, коли б тих азійських держав у такому пакті не було. Вся англійська публічна опінія піддержує у цьому Ідена. На понеділковій раді міністрів мають — пишуть часописи — займатися англійсько-американськими розбіжностями. Бідо вернувся в понеділок до Женеви, а Іден вертається туди у вівторок.

Всі погоджуються з думкою, що цей тиждень буде вирішний для Женевської конференції, постільки, що буде вже ясно, чи можна сподіватися успіху з торгів, чи всякі дальші торги безпредметові. Іден хоче переговорювати з Молотовим про „5 точок", що їх Молотов проголосив в п'ятницю у справі військового перемир'я в Індо-Китаї. Знову ж ЗДА з'ясують на конференції остаточно свої позиції. ЗДА стоять непорушно на становищі, що треба відділити справу В'єтнаму від справи Лаосу і Камбоджі, і все, що слід зробити для двох останніх держав — це відкликати відтіль комуністичні війська. Зате щодо В'єтнаму, то річ іде про перемир'я, яке полягало б на зосередженні в певних означених місцях окремо комуністичних в'єтмінських і окремо французько-в'єтнамських збройних сил, що у практиці означало б поділ В'єтнаму. Найважнішою справою є принцип вільних виборів у В'єтнамі, під доглядом або Об'єднаних Націй, або такої „невтральної" комісії, яку вибрали б Об'єднані Нації. Генеральний секретар ОН Гаммершилд і індійський репрезентант в ОН Крішна Менон, прибули до Женеви і розпочали також інформаційні розмови з різними делеґаціями.

Тим часом воєнна ситуація в Індо-Китаї погіршується і водночас з'ясовується становище американських військових чинників, чим ЗДА можуть активно допомогти Франції і індо-китайським державам. Політичною передумовою ЗДА є повна суверенність трьох індо-китайських Держав. ЗДА допомогли б їм своїм летунством і морською фльотою. Активна участь ЗДА у такій формі мала б дістати згоду конґресу і ОН.

Чіянґ Кай-шек просить допомогти йому відбити Китай

Тайпей. — У столиці Формози відбулась урочиста інавґурація другого 6-річного періоду президентури Чіянґ Кай-шека. Присутніх було коло 3,000 достойників, а коло 50,000 осіб вітали президента перед палацом. У виголошеній з тієї нагоди промові, Чіянґ Кай-шек нав'язав до теперішньої Женевської конференції в справі Кореї та Індо-Китаю і ствердив, що найлегшим способом, щоб світ позбувся страху комуністичної аґресії в країнах Сходу, є прогнати китайських комуністів від влади. Він просив вільний світ дати йому допомогу в цій справі, але ствердив водночас, що Національний Китай не потребує допомоги людьми.

Американська прокуратура в Німеччині обвинувачує майора в убивстві

Франкфурт. — Американська військова прокуратура, існуюча при уряді високого комісаря ЗДА в Німеччині, відновила справу жахливого вбивства трьох високих американських старшин у підміській віллі в Пассав, 8 років тому. Тоді невідомий злочинець вбив сокирою трьох американських старшин, облив долівку бензиною і підпалив дім. Тепер прокуратура домагається видачі американському військовому судові в Німеччині колишнього капітана Джеймса Ліча, що мешкав тоді в сусідній діллі. Мотивом вбивства була буцім то ненависть до одного з убитих, майора Кофрана, за звільнення з праці приятельки Ліча, ак також службова завиcть. Ліча підозрівали вже раніш, але звільнили його почесно з армії. Він живе тепер в стейті Огайо і заперечує свою вину. Цю справу широко реферують всі американські газети.

В СВІТІ

● **У Чехії**, як признаються самі комуністи, є сильна опозиція до комуністичного режиму — твердить віденська преса, аналізуючи останні „вибори" до міських і сільських управ в ЧСР. Офіційна статистика, яка звичайно пише про 98 і 99% голосуючих, не змогла замаскувати малу участь виборців і подала 86%. Сільське населення взагалі не ходило до „виборів".

● **Білі плянтатори** з англійської колонії Кенія в Африці збираються масово покидати цей край. Однак це є наслідком не так страху перед терором „Мав-Мав", як значного погіршання їх матеріяльної екзистенції. Зросли державні податки, платні робітників і кошти утримання. А проте, більшість плянтаторів залишається, бо нема кому продати кавових плянтацій і нема де влаштуватися.

● **396 японців**, що становлять 68 родин, виїхали з Йокагами, щоб поселитись в Бразилії. Між ними один колишній високий урядовець японського міністерства закордонних справ з своєю родиною. Перелюдненість в Японії — одна з найбільших болячок цієї країни.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ОСНОВНА ПРОБЛЕМА

„Я був вірним республіканцем усе своє життя, проте при найближчих виборах голосуватиму на демократів. Можливо, якщо виберемо президентом демократа, республіканці почнуть його атакувати, а тоді вдасться нам, республіканцям, виконати справжню роботу, в яку не буде включена особа МекКарті й решта мандрівного театру".

Таке написав колумніст Роберт Руарк, республіканець, огірчений виставою „мандрізного театру", якою є розрахунок між армією і сенатором МекКарті.

Не тільки Руарк, але є більше таких людей, що ніяк не можуть добачити сенсу в цьому видовищі. Ми є свідками, як преса, яка найбільше завинила, що МекКарті став „сенсацією", натискає на всі заставки, щоб ціла та трагікомедія була зіграна до кінця. Того самого домагаються усі ліві. Домагаються того теж і демократи, бо переконані, що те видовище цілковито скомпромітує республіканців і тим самим провалить їх в осінніх виборах. Доказом сильного натиску на президента Айзенгавера в цій справі може бути й те, що поки він займав невтральне становище й оминав конфлікту між екзекутивною владою і Сенатською комісією, газети писали про упадок його престижу і невміння рядити, але як тільки він дав себе втягнути в цей конфлікт, зараз його престиж „значно піднявся". Це тільки вказує, що тут діються речі, про які ми назагал мало знаємо. Це — боротьба за впливи в партії, яка при владі, яку знов використовують інші чинники для своїх цілей, що є теж неясні, або й цілком невідомі. Все це прикрите вищими принципами, охороною влади і престижу президента держави, розмежування екзекутивної та законодатної влади і т. п. Головна особа в тому видовищі, сенатор МекКарті, своїм поступуванням тільки погіршує справу й доливає щораз свіжої оливи до вогню.

Виглядає, що республіканці за ті 20 років, впродовж яких не були при владі, так звикли до опозиції, що тепер їм дуже важко здобутись на якусь ясну програму і на ній концентрувати увагу нації, а не на жалюгідному видовищі з МекКарті. Бо ж почалося від того, що МекКарті почав голосити, що при найближчих виборах рішальним буде питання комуністичної інфільтрації та забезпеки. Голосив він це так бундючно, неначе б він один це збагнув і тим „рятує" Республіканську партію та запевняє їй успіх. Проти цього пішла протиакція серед самих республіканців, до якої вкінці прилучився і президент Айзенгавер. Мовляв, найважливішим є позитивна програма та її здійснювання, а не залякування населення комуністичною інфільтрацією урядових установ.

Нам здається, що „комуністична небезпека" буде таки теж і цієї осени найважливішим питанням, внутрішнім і закордонним. Цього питання ніяк не оминути. МекКарті добре схопив його актуальність, але біда, що захотів визискати його для своїх особистих цілей, для своєї кар'єри. Якби цього не було, він був би виявляв більше такту і не доводив до конфлікту з армією та президентом Айзенгавером. Він любувався в тому, що його ім'я виднїло грубими буквами на перших сторінках газет в цілій Америці. Але та преса, що робила його „популярним", підставляла йому одночасно ногу, бо все те, що писала про нього, зводилося до дешевої сенсаційности, головно до його нетактів та таких кроків, які не відповідають гідності сенатора. Того роду сенсаційність цілковито приглушила питання комуністичної інфільтрації й комуністичної небезпеки. Залишився тільки МекКарті. Виграє він, чи програє? — таке тепер питання.

Проте питання комуністичної небезпеки не може і не сміє сходити на другий плян. Тому добре зробив сенатор Гомер Фергусон, республіканець з Мишиген, що є головою Сенатської Республіканської Політичної Комісії, коли розіслав республіканським кандидатам на сенаторів і конгресменів меморандум з пригадкою, що в виборчій кампанії 1954 року комунізм (всередині й закордоном) таки повинен бути „серйозною і основною проблемою".

Актуальність травневих роковин

Убивство Симона Петлюри в Парижі і вбивство Євгена Коновальця в Ротердамі, пов'язане датами (25 травня 1926 і 23 травня 1938), ідейним обличчям жертв і їхнім протисовєтськими активізмом, дає притоку до щорічного відзначування пам'яті тих діячів не тільки з пошани до їхніх імен та їхньої ролі в новітній історії України. Що більше: коли річ ішла б тільки про їх історичну ролю, то треба би радше розділювати ті дві постаті і прихилюватись до тих голосів, які кажуть, що не слід в'язати відзначення роковин смерти Симона Петлюри, голови української держави, з відзначенням смерти Євгена Коновальця, командувача одної військової формації і голови революційно-визвольного руху. Однак згадуємо їх рік-у-рік не тому, що так диктує український історичний календар, і не з куртуазії до світлих постатей, ані навіть не з традиційного звичаю, а просто тому, що пригадує ту дату сучасна, актуальна дійсність. І найбільша вартість щорічного відзначування трагічних травневих роковин лежить в підкреслюванні актуальности тих двох сумних подій, позначених револьверовими кулями в Парижі й бомбою в Ротердамі, кров'ю Петлюри на тротуарі перед книгарнею на бічній вуличці Парижу, й кров'ю Коновальця перед каварнею на бічній вуличці Ротердаму.

Актуальний характер обох тих убивств полягає у безупинності боротьби за українську державність. Вона велася в роках, коли Симон Петлюра був Головним Отаманом Військ Української Народної Республіки, а Євген Коновалець — командиром Корпусу Січових Стрільців, і тоді, коли вже згинув Симон Петлюра, а Євген Коновалець жив ще на 12 років довше, і тоді, коли їх обидвох не стало в живих. І такий самий стан триває по нинішній день. Це ніщо, що змінювались відносини на рідних землях і змінювались способи боротьби. Була регулярна армія, що перейшла була регулярний вишкіл, — були уніформи, ступні, відзнаки, скоростріли, бронепотяги й гармати, — потім були повстання, була партизанська війна, потім вона воскресла у постаті цілої Повстанської Армії, потім вона знову пішла глибоко в підпілля. Був період війни, що її провадила держава проти держави, і настав після того стан війни, яку веде нарід проти окупанта. Були в тій боротьбі моменти великої перемоги й великого піднесення. Були моменти важкої поразки і глибокого пригнічення. Але ніколи не припинялася війна. І, як у кожній війні від непам'ятних часів, — безупинно падають жертви. Коли такою жертвою впав голова відродженої української держави, то його ім'я, що було вже раніше символом української державности й символом непримирности у відношенні до московського большевизму, стало осяяне авреолею мучеництва. Коли 12 років пізніше з волі того самого диспозиційного центру вбито одного з найкращих і найближчих його колишніх співробітників, то це сталося з тої самої причини: вони обидва були небезпечні і невигідні, хоч би навіть на далекій чужині, — один скорше, другий пізніше, але обидва були на тому самому списку, на якому після них опинився й сл. п. Чупринка-Шухевич.

Не закінчились на них жертви і не вичерпався на них список. Скільки українців згинуло від того часу в перманентній українсько-совєтській війні?! Та ж їх навіть не можна схопити приблизною статистикою! Бо таку статистику треба б складати і за масовими могилами у Вінниці, і за архівами концтаборів по всьому СССР і за незчисленними „трибуналами", що „леґально" вбивали і вбивають людей. Але де могили мільйонів, що згинули з голоду, зорганізованого Москвою, як один із засобів у совєтсько-українській війні? Де могили масово повбиваних під час відвороту російських військ на першому етапі німецько-большевицької війни? Та ж годі скласти статистику чільніших міських і сільських діячів, винищених большевиками на одній тільки Західній Україна за несповна двадцять місяців їхньої влади в рр. 1939/41!

Війна триває далі і кількість українських жертв щораз збільшується. Але, чим довше триває ця совєтсько-українська війна і чим більше число українських жертв, тим більший неспокій Москви. Кожний терор є ознакою страху. Терор, як одна з основ комуністичної державної системи, шаліє далі тільки тому, що творці тієї системи знають, що вона протягом ночі завалилася б, якби людям дати свободу і якби вони могли дійсно вільними устами проголосити свою волю. Але терор завжди був і може бути тільки засобом хвилевим, і хоч би ця „хвиля" тривала десятки років, проте в книзі історії вона — тільки один уступ. Як засіб перманентний, терор вбиває сам себе.

Совєтський терор винищує щораз дальше українських людей, але став він настільки „буденним" явищем, що не всилі припинити совєтсько-української війни. Останні совєтські часописи дають найкращі докази на постійне тривання її. Однакове оплюгавлювання українців публічно друкованими закидами, що Українська Національна Рада „стоїть під наказами американців", як розстрілювання підпільника з лайкою на адресу Організації Українських Націоналістів за її „шпигунську роботу для американців", — це познаки страху. Штучно роздуваним святкуванням „возз'єднання" України з Московщиною хоче Москва замазати правду, відому вже сьогодні не тільки в Україні, але й в усьому світі, що між українським народом і очолюваною тепер большевиками Росією далі йде війна. Голосніша або тихіша, але вперта, безупинна і з щораз новими жертвами.

Актуальними є травневі роковини не тільки тому, що актуальними є всеукраїнські державницькі ідеали, носіями яких були Семон Петлюра й Євген Коновалець, але передусім тому, що ті ідеали давно вже стали конкретною політичною програмою, в ім'я якої далі ведеться українська визвольна боротьба. І на розлогих полях України, і в умовах життя еміграції, і тут в З'єдинених Державах та скрізь у всьому світі. Всі розсіяні у діяспорі українці становлять з народом в Україні одну духову спільноту, пов'язану тим самим прагненням волі. На тлі тієї єдности блїднуть усі найпалкіші внутрішньо-партійні спори, неістотні, смішні, неповажні. І ці збірні зусилля, кожного на своїй стійці, але всі разом скеровані до тієї самої спільної цілі, є саме такі небезпечні для Москви. Вона глузує з еміґрантів, але добре свідома тієї потенціяльної політичної сили, що її являє собою еміґрація, як наявний матеріяльний доказ спротиву проти чужинецької окупації і та духова сила, що зберігає і поглиблює ворожу Москві політичну думку. Вона ластися на американських українців, як на найчисленнішу й найактивнішу зорганізовану українську спільноту поза СССР, яка поставила собі за ціль — прихилити великий американський нарід і уряд цієї могутньої держави до справи визволення України. Коли б не було ніяких інших доказів на те, що гін до волі українців перестав бути тільки справою почувань, а є реальним і дужим політичним чинником у сучасному покаліченому світі, як тільки українські жертви совєтського терору, то це був би достатній доказ. І докази з 1926, 1938 і 1954 року говорять про те саме.

Іван Людим

Танки у нетрях Індо-Китаю

Ворог за кілька метрів...

Останній рапорт генерала Де Кастеріса, витривалого оборонця фортеці Дієнбієнфу доносив, що „після двадцятигодинного безперестанного, часто рукопашного, бою, ворог прорвався у центр фортеці. Спротив оборонців зламаний. В'єтмінці знаходяться тепер за кілька метрів від радіовисилача, звідки я говорю... Ми не піддамося". Після цього голос генерала замовк. Ворог вдерся і до його кватири.

Вже цей короткий останній рапорт оборонців свідчив про завзятість змагань кріпости, коли доводилося їм битися серед своїх та ворожих трупів, серед стогону ранених, яких в останніх днях боїв було понад тисячу й які були позбавлені належної лікарської опіки.

Упадок Дієнбієнфу — це не тільки військова поразка Франції на віддаленому за 8,000 кілометрів фронті, але й подія, що псує позицію Франції у конференції в Женеві й ускладнює внутрішнє дуже складне положення країни.

Події на Індо-китайському фронті знайшли відгук у тривожних словах державних мужів Америки, які, як державний секретар Доллес, стверджують, що „це може викликати поважні зобов'язання для всіх нас".

Тривога ще більше загострилась, коли виявилось, що комуністичною армією в Індо-Китаї керують совєтські військові фахівці, що вона озброєна совєтською зброєю, себто, що вона неприховано є одним з могутніх знарядь Кремлю, якими він торує шлях для панування над світом.

Індо-Китай ще раз виявив відому всім (крім керівників західньої політики) істину, що змагання поневолених народів до свободи — могутній чинник у світових розмірах і що голос поневолених народів мусить бути вислуханий вільним світом, хоч би для того тільки, щоб розпач занедбаних і забутих не штовхнув їх у лапи Кремлю, як це сталося в Індо-Китаї.

Найбільший у себе вдома імперіяліст — Кремль — назовні оголошує себе приятелем поневолених народів і цим здобуває більше, ніж тисячі радіовисилень і мільйони долярів, викинених непотрібно для літеплої пропаґанди, за яку ніхто не піде вмирати... В Індо-Китаї, разом з пропаґандою, діяла поміч людьми й зброєю.

Потяги курсують рідко

Важливою обставиною було те, що Індо-Китай має з Китаєм аж 750 миль спільного, на півночі, кордону. Звідти до В'єтнаму (себто „народу півдня") вкочувалась і довго ще буде вкочуватись збройна поміч з Китаю.

Акція з півночі досі була спрямована на бідне й в значній частині напівдике сільське населення. Але тепер щораз більшу увагу звертають на себе кілька великих міст, де буде вирішена доля країни. Міста ці, за час громадянської війни, подвоїли, якщо не потроїли, своє населення. Мешканці сіл кидають все і втікають, рятуючи своє життя, до міст. Найбільше зросло населення великого північного міста Ганой, що поважно турбується тепер своїм харчовим положенням, бо ж це одночасно й головна військова база на півночі, звідки досі йшли війська й військові матеріяли до Дієнбієнфу, а тепер посилено перекидаються свіжі сили до нових, вже зовсім недалеких оборонних ліній. Селяни, що не хочуть кида-

(Закінчення на стор. 6-ій)

УНС на службі народу

(Ювілейне слово голови Українського Народного Союзу, Дмитра Галичина на ювілейному фестивалі в Карнеґі Голл 16-го травня 1954)

У липні 1826 року відзначувано в Вашинґтоні величаве свято 50-літнього, золотого ювілею незалежности З'єдинених Держав Америки. На це свято тодішній посадник міста Вашинґтону запросив був старенького Тому Джефферсона, творця-автора найбільш цінного документу, на який досі світ спромігся, — автора безсмертного документу Декларації про Незалежність ЗДА. Старенький Джефферсон не поїхав на це свято, але вислав листа, останнього, який вийшов перед смертю з-під його пера. В цьому листі він дякував за запрошення, а одночасно зазначував, що його присутність не є такою важливою, як важливим є питання, чи американський нарід здійснює на ділах ідеали незалежности, чи плекає він його в своїх серцях, душах, чи може він у 50-ліття сказати, що ідеї, які Джефферсон уважав основними для людини і які він вложив в Декларацію Незалежности, здійснились!

Навів я оці слова з листа Джефферсона з приводу 60-літнього ювілею УНСоюзу тому, що хоча ми не зібрались на таке велике ювілейне свято, яким є і завжди буде для кожного народу свято його незалежности, все ж таки ціль кожного ювілею є звичайно однакова, або принаймні подібна. Бо і з приводу 60-ліття УНС ми повинні спитати себе: чи здійснювали ми впродовж 60 років і чи здійснюємо тепер ті ідеї, які лягли в основу УНС, чи плекаємо ми ідеї перших піонерів-основоположників УНС, і чи працюємо над здійсненням ідей цих основоположників, про яких перший редактор „Свободи", о. Грушка писав, що хоч „маленьке було число членів у перших його початках, але то були члени „сильні безмежною вірою в живучість нашої народної ідеї, сильні непохитною надією у воскресіння нашої занепавшої вітчини, сильні щирою любов'ю до свого поневоленого, нетямущого брата".

Безмежна віра, непохитна надія на краще завтра свого народу, а найважніше, велика, щира, ідейна праця для здійснення цієї віри — оце прикмети, що характеризували перших союзових піонерів, це прикмети, які додавали їм сили до такої праці, яка, як писали вони тоді в „Свободі", допомогла б прогнати тиранів з українських земель так, „щоб український нарід міг зажити вільним життям та стати господарем у своїй хаті, на своїм полі, в своїй державі".

Чи проводимо ми в життя ці ідеї, кличі, що їх видвигнули перші піонери нашої організації? Чи є в нас, як казав о. Грушка, ця безмежна віра, ця непохитна надія у воскресіння нашої занепавшої вітчини? А як так, то що ми робимо для здійснення цієї віри? Це питання ставимо в 60-ліття УНС не тільки до членів УНС, але й до всього нашого загалу. Бо ж справа воскресіння нашої вітчини України — це справа нас усіх.

Коли мова про УНСоюз, то треба ствердити, що він, по своїм найкращим силам і змозі, сповняв і сповняє гідно й чесно ту ролю, яку йому визначили перші піонери, а яка, в головній мірі, була спрямована до праці над визволенням українського народу, над тим, щоб воскресла наша занепавша вітчина-Україна.

У січні 1917 р. писала „Свобода": „УНСоюз свідомий своїх обов'язків і відповідальности супроти свого народу. Він і „Свобода" завжди мали на меті тільки інтереси свого народу. Вони завжди держали високо український народний прапор та боролися з усіми ворогами українського народу, без різниці, чи це було австрійське, російське чи польське панування чи свої власні кирилники. Він завжди спішив з матеріяльною і моральною допомогою визвольним змаганням українського народу".

Ось так сповняв УНС свою ролю супроти поневоленої України.

Україна є сьогодні ключовою проблемою Совєтського Союзу, і навряд чи є будь-яка інша більш експльозивна проблема в Совєтському Союзі, як справа незалежности України, писав недавно „Н. И. Таймс" в рецензії на книжку „Україна під Совєтами", видану старанням і за гроші УНСоюзу, а написану проф. Меннінґом. Це вже десята з ряду книжка видана в останніх 11 роках англійською мовою УНСоюзом, щоб ширити правду про Україну, український нарід, його змагання до волі. Це вже десята з ряду книжка, це ще один приклад, який дає відповідь на питання, в який спосіб УНСоюз здійснює кличі перших своїх піонерів, в який спосіб він працює для визволення українського народу з-під „московсько-большевицької неволі, для створення незалежної української держави.

А що створення незалежної української держави, це справа нас усіх, то й насувається запит: чи всі ми, чи вся наша спільнота сповняє як слід завдання і вимоги теперішньої хвилі?

Бо тепер, коли Москва в 300-ліття Переяславського договору навіть не криється, як це давніше робила, зі своїми намірами панувати над 45 мільйонами українців у совєтській імперії, коли вона одверто й безсоромно проголошує перед цілим світом вищість російської раси, російського панівного народу, коли Москва наказує звеличувати її панування, коли вона посилює боротьбу з „буржуазним націоналізмом", а це значить з кожним проявом прагнення українського народу до волі і незалежности, ми мусимо, тут, на американській землі, посилити нашу працю в тому напрямі, щоб освідомити вільний світ, що сьогодні Україну змушують звеличувати панування Москви, а завтра те саме може статись з іще вільними народами, якщо вони не причиняться до цілковитого розбиття московсько-большевицької імперії, якщо, зокрема, Америка, як це свого часу заявив кардинал Спелман, не допоможе врятувати цивілізації проти „найбільш звироднілих, диявольських різунів".

60 років тому, 20-го квітня 1894 року, „Свобода" проголосила була „10 народних заповідей", яких тодішня наша іміграція мала придержуватись. Деякі з них і сьогодні актуальні, як наприклад: „Не називайся даремно українцем, якщо ти байдуже дивишся на українську народну справу в Америці".

Ця заповідь відноситься до всіх, що в теперішню, грізну для українського народу хвилю не спричиняються своєю працею до того, щоб раз на все був знетений з лиця землі московський імперіялізм, деспотизм, неволя, бо тільки на руїнах цього московського імперіялізму може прийти тривкий мир для всього світу та щастя і воля для українського народу.

Д-р Богдан Олесницький

ЛІКАРІ-ГРОМАДЯНИ

Як постали перші організації українських лікарів на західніх українських землях

(2)

Для самої історії „Народної Лічниці" слід занотувати, що будова шпиталю на 100 ліжок разом з його модерним устаткуванням коштувала 620.000 злотих, а 125.000 зл. затягнено в формі гіпотечної позики (ці цифри я дістав від д-ра Т. Бурачинського напередодні відкриття шпиталю).

За півтора року існування під дирекцією д-ра Тита Бурачинського, шпиталь ім. Митрополита Шептицького розвинувся у зразкову шпитальну установу і здобув симпатії та довір'я широких громадянських кругів так у Львові, як і в цілому краю. Багато спричинився до тієї доброї слави першорядний лікарський персонал з високо-кваліфікованими спеціялістами в ролі примарів поодиноких відділів. Що шпиталь „Народньої Лічниці" був найкращим і наймодерніше влаштованим шпиталем у Львові свідчить факт, що большевики, коли у 1939 р. зайняли Львів, вибрали його на лікарню для т. зв. відповідальних політичних робітників — тобто для совєтської партійної „аристократії".

Українське Лікарське Товариство

Хоч УЛТ-во формально було засноване щойно в 1910 році, однак заходи для його створення і організаційна підготова тягнулася приблизно сім років. Для порівняння з іншою професійною групою, слід пригадати, що Українське Технічне Товариство було засноване тільки на два роки скоріше, тобто в 1908 р.

Зі спогадів д-ра Олександра Козакевича (Коломия) довідуємося, що думка створити УЛТ-во зродилася ще в 1903 р. у нього і його університетського товариша, д-ра Романа Дорика († 1916), пізнішого окуліста в Тешині.

Д-р Козакевич, зібравши статути різних чужонаціональних лікарських організацій і підшукавши адреси поодиноких українських лікарів, що їх на терені Австро-Угорщини було в тому часі коло 150 (з них деякі займали визначні становища у цивільній адміністрації і при війську), згуртував довкола себе в 1907 р. у Коломиї гурт лікарів (д-р Зиновій Левицький, дир. заг. шпиталю у Коломиї, д-р Іван Ціпановський, лікар у Городенці, д-р Йоиф Кос, полковий лікар 1-кляси в Коломиї, д-р Володимир Янович, лікар у Станиславові, д-р Гриць Гарматій, лікар у Львові, д-р Тит Бурачинський і д-р Володимир Гузар, секундарі крайового шпиталю в Чернівцях), що створили комітет засновникі і 3 лютого 1908 р. розіслали відозву в справі заснування УЛТ-ва до всіх знаних тоді наших лікарів в краю і закордоном.

Приємно нам сьогодні зареєструвати, що при заснуванні Українського Лікарського Т-ва не бракувало українських лікарів в Америці, бо між 46 лікарями, що відгукнулися на відозву і заявилися за створенням УЛТ-ва, були також: д-р Володимир Сіменович — з Шикаґо і д-р Микола Ардан з Кеокее, Вірджінія, що вже тоді засвідчили громадську свідомість перших українських лікарів на терені ЗДА.

Справа затвердження статуту (чартеру) УЛТ-ва австрійською ц. к. адміністрацією тягнулася аж два роки і щойно після інтервенції голови українського парляментарного клюбу — Юліяна Романчука у міністерстві у Відні, дня 25 червня 1910 р. комітет засновників у Коломиї дістав дозвіл на заснування товариства.

Перші загальні збори УЛТ-ва були скликані на день 1 жовтня 1910 р. до Львова. Відбулися вони у відокремлених кімнатах ресторану Лясоцького при Маріївській площі, а присутніх було 63 лікарів, що з'їхалися з ріних сторін Галичини і Буковини.

Щоденник „Діло" ч 219 з дня 3 жовтня 1910 р., подаючи звідомлення з засновуючих зборів УЛТ-ва писав:

„Збори відкрив іменем комітету засновників Зиновій Левицький, директор шпиталю у Коломиї, а на провідника покликав збір Евгена Озаркевича, директора „Народної Лічниці" у Львові. Звіт із діяльности комітету засновників відчитав Олександер Козакевич, лікар з Коломиї, а збори висловили йому щиру подяку за невтомні заходи біля заснування товариства. До управи товариства на перший адміністраційний рік вибрано: д-ра Евгена Озаркевича — президентом, д-ра Сильвестра Дрималика — містопрезидентом, д-ра Івана Бережницького — скарбником, д-ра Мирона Вахнянина — справником, д-ра Володимира Кобринського — господарем, а д-рів Маріяна Долинського і Евгена Трешневського — заступниками.

Почесним президентом товариства іменував збір д-ра Івана Горбачевського, радника двору, члена палати панів і професора університету в Празі.

З численних постанов зборів найзамітніші: поручити управі товариства, щоб поробила заходи в справі розділу східньо-галицької лікарської палати на польську і українську, — приступити до уладження і видання фахової української лікарської і ветеринарної термінології (в порозумінні з товаришами зі Східньої України), — почати видавництво фахового часопису, а покищо містити свої праці у збірнику НТШ у Львові і Києві, — заснувати фонд забезпечення вдів і сиріт по лікарях, — змагати до творення лікувальних установ у різних частинах краю.

У зборах взяли участь найповажніші лікарі з Галичини і Буковини, світлість ваги хвилі, що велить нам організувати наші сили і емансипуватися від спільного даху, була велика".

Так виглядали початки Українського Лікарського Товариства, яке відразу стало живою і нерозривною частиною української національної спільноти і об'єднувало ідейну професійну групу, що по своїй лінії взяла активну участь в нестримному процесі національного розвитку.

Хоч і не є завданням цієї статті детально розміркувати історію УЛТ-ва, все таки хочемо відмітити тут основні напрямні його професійно-громадської діяльности на тлі різнородних політичних умовин і бурхливих історичних етапів, що їх перебула Західня Україна від 1910 року до її другої окупації большевиками в 1944 р., в надії, що знайдуться автори, які докладно опрацюють участь і ролю зорганізованих українських лікарів в історії нашого національно-державного відродження.

На екрані історичних подій

В роках 1910—1918, коли в рамках Австро-Угорської монархії західні українці вели затяжну політичну боротьбу за національну рівноправність і визволення від польської домінації, діяльність УЛТ-ва йшла по лінії здобуття нашій групі якнайбільших прав і справедливого заступництва у Лікарській Палаті, Крайовій Раді Здоров'я і Найвищій Раді Здоров'я у Відні, до якої заіменовано вкінці чотирьох українців: Щасного Сельського (Львів), Евгена Озаркевича (Львів), Володимира Филиповича (Чернівці) і проф. Івана Горбачевського (Прага).

Не від речі пригадати, що коли в 1917 р. Австро-Угорщина під натиском політичної дійсности рішила віддати українцям одну міністерську теку у центральному уряді у Відні, — то вибір припав на почесного президента УЛТ проф. д-ра Івана Горбачевського, якому доручено зорганізувати перше в Австрії (і, як зі спогадів самого д-ра Горбачевського виходить, перше у світі) міністерство здоров'я.

ДОВГ ВДЯЧНОСТИ

Українська еміграція повинна би мати в багатьох ділянках ясні дороговкази, куди було б їй треба прямувати і що робити; з одного боку маємо багату традицію і досвід, винесені ще з рідного краю, а з другого боку мали ми нагоду багато дечого научитися від чужинців. Тимчасом не завжди сповняємо основні, здавалося б, накази поступовання культурної людини.

Як різкий приклад насувається питання пошанування пам'яті наших великих людей і заслужених громадян. Культ предків поширений в нашому краю і на цьому спирається багато наших народних, прадавніх звичаїв. Культ людини рівночасно являється основною прикметою індивідуалістичного Заходу в протиставленні його до колективістичного Сходу. Це ж на Сході стало ідеалом розплинутися по смерті в нірвані, вернутися до праджерела і найти в ньому забуття. На Заході навпаки ідеалом є жити по смерті, „не вмирати ніколи", залишити по собі виразний слід.

Тимчасом у нас відносно мало робиться в тому напрямі, щоб зберегти пам'ять тих, хто проявився в життю і хто жертовно служив для громадськости. Правда, багато такому станові винні важкі умови життя, передусім наше розпорошення, наш завжди ще „пливкий" стан, коли багато земляків щокілька місяців зміняє місце замешкання, наша незаможність, брак забезпечення. Але ті всі виправдання, хоч і істотні, то проте невистачальні. У виняткових умовах життя треба вміти здобутися на виняткову поставу, виняткову жертвенність, рухливість, винахідливість.

Ці думки насуваються напередодні других роковин смерти такої непересічної людини, якою був проф. д-р Зенон Кузеля. Про його вклад в розбудову української науки може найкраще свідчити факт, що дійсним членом НТШ, в тому часі не тільки найповажнішої, але й єдиної української наукової установи, став Покійний вже на своєму 27-му році життя, і від цього часу (1909 р.) аж до своєї смерти не кидав впродовж 48 років пера. Що немаловажною була його праця, про те свідчить хоча б факт, що вмер він на становищі голови НТШ. Останнім Його великим ділом була співпраця над Енциклопедією Українознавства (на становищі одного з двох головних редакторів), незаперечно наймонументальнішого твору, на який досі спромоглася еміграція з часів після другої світової війни.

Не є завданням тих рядків подавати повний реєстр заслуг і праць Покійного, сотень його публіцистичних праць і статтей, розкиданих у десятках органів, — його ролі на полі нав'язування стосунків з чужинецьким культурним світом, його колекціонерської і добродійної праці. На це місце в основніших оглядах, а не у часописній записці. І про те хочемо властиво написати, і щоб уможливити саме появу таких оглядів, хочемо кинути декілька суґестій. Але на цьому місці не можемо не відзначити його батьківської опіки над студентством, яку він розвинув на становищі голови КОДУС-у впродовж десяти років. І смерть постигла Покійного на пості, коли він до кінця турбувався долею повіреної йому молоді і установи.

І тепер основне питання: чи сплатили ми Покійному довг вдячности? Знаємо, що був плян, який вийшов з кол НТШ, щоб Покійному присвятити окремий том праць, виданий у Записках НТШ, була вже навіть відповідна постанова щодо пропам'ятної книги. Не сумніваємося, що цієї постанови не було можна зреалізувати виключно з причин браку фондів. Але чи не можемо якось спільно тому зарадити? Подумаймо тільки; якщо б усі ті тисячі молоді, які користувалися стипендіями КОДУС-у і які завдяки КОДУС-ові і передовсім праці Покійного покінчили студії, набули знання й професію, дійшли до становища, — як щоб вони зложилися по доларові - два, тоді фонд на Пропам'ятну Книгу був би запевнений. Але ж є не тільки молодь, — є установи, є заможніші громадяни, є жертвенний наш загал.

Гурт близьких співробітників Покійного на терені ЗДА задумує в порозумінню з Його Родиною заініціювати Фонд „Пропам'ятної Книги".

НТШ напевно сповнить свою постанову щодо зібрання відповідних матеріялів і оформлення книги. Поодинокі члени НТШ надішлють напевно свої цінні праці, призначені до Книги. І коли існує корисна ініціятива з гурта співробітників, коли є середовище, що запевнює наукове оформлення, тоді не сумніваємося, що найдуться теж і засоби, бо ж українська спільнота не забула ще одної з основних прикмет, прикмети вдячности.

Видаючи ті слова в другі роковини смерти, щиро бажаємо, щоб і наші старовинні звичаї не переводилися і наша наука, добута важкою ціною скитання, не йшла на марне. Хочемо, щоб людина, яка сама собі за життя пам'ятник будувала своїми чинами, мала пам'ятник з праці співробітників виданий осібною Книгою, яка на довгі роки служитиме свідоцтвом і заслуг Покійного і нашої здібности вшанувати заслуги земляків.

Співробітники.

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

ТАНКИ У НЕТРЯХ ІНДО-КИТАЮ

(Закінчення зі стор. 2)

ти своїх осель і що не співчувають виразно комуністам, живуть у постійній загрозі. На ніч такі села замикаються бамбуковими загорожами. Поблизькі шляхи перетинаються загостреними і в козли уставленими бамбуковими списами, — так, як, врештою, охороняють себе і військові далеко висунуті пости, де немає змоги обснуватися кільчастим дротом.

Потяги рідко курсують у загрожених теренах, при чому мають такі ж забезпечення, як це було в Україні за німецької окупації там, де панувала УПА. Паротяг попихає перед собою кілька порожніх вантажних вагонів або плятформ. Якщо така плятформа спричинить вибух заложеної на її шляху міни, то решта потягу ще може вирятуватись, хібащо на затриманий потяг полетять гранати збоку невидимого, у засідці, ворога.

Сайгон — місто контрастів

Це — по селах. А міста покищо живуть майже нормальним життям. Найбільше місто Індо-Китаю, його називають Парижем сходу, — Сайгон, що лежить на самому півдні, за 40 кілометрів від морського узбережжя, кипить життям. Разом з його китайським близнюком — містом, Сайгон має коло двох мільйонів мешканців. Це місто найбільших контрастів. Европейська частина — широкі евеню, розкішні доми, багаті крамниці. Рух відбувається роверами і роверорікшами. Поліція часто затримує і обшукує проїжджих — чи не везуть з собою гранат (ручні гранати — найпоширеніша зброя в Індо-Китаї й улюблений засіб при несподіваних нападах).

В індо-китайських містах усе відбувається прилюдно, на вулиці. Особливо це стосується міст з домішкою китайського населення. Голярі розвішують на деревах дзеркала й голять та стрижуть перед ними своїх клієнтів. Тут же працюють дентисти, оточені юрбою цікавих. Дентисти, як і фотографи, мають великий успіх. На зуби тубільці звертають особливу увагу. Зуби в людини не повинні бути, як у тварини, білі. Золоті зуби — прикмета заможности, і її намагаються здобути усі. Кому не стати на це — чорнять зуби особливим хемічним складником. Вдавнину один імператор скрикнув, неприємно вражений виглядом европейського посла: „Що це за людина з зубами пса?" На Сході немає такого родинного відокремлення, як в Европі чи Америці. Навіть у заможніших домах є звичайно в нижньому поверсі одна велика кімната, куди легко можна зайти просто з вулиці.

Лише білі живуть відокремлено, хоч і вони тримаються гурту. Автор однієї з численних книг про Індо-Китай оповідає, як він у Сайгоні, зацікавившись чимсь, звернув з центральних вулиць на бічну. І відразу його затримав митний аґент та запровадив для допиту до свого уряду. Аґент, коли виснилося непорозуміння, пояснив, що біла людина, яка підозріло вештається не по належних їй вулицях, спекулює звичайно закордонними сиґаретами.

Ще відокремленіше живуть білі на провінції, часто в маленьких фортецях з бійницями, бамбуковими загородами і гарматками.

Шлях прокладають слони

Отож европейці в дійсності ані опанували, ані вросли в азійські країни. Індо-Китай більший як Франція, але коло 90 відсотків країни покривають джунглі й гори, де білим не легко не тільки оселитися, але й доїхати, вживаючи навіть звинних американських плаваючих авт — амфібій. Амфібія використовує ріку, але й вона заплутується в грузькій рослинності невідомих звіриних стежок, незаселених обширів. Там, у плетиві високих трав і кущів, де не пройти видуманим людиною машинам, просмикуються гадюки та пробігають хижаки — серед них часто володар джунглів — тигр. Тут шлях прокладає собі лише слон. На його широкій спині вигідно туляться тубільці й мучиться білий, ковтаючи хініну, щоб забезпечитись від убивчих випарів розігрітого болота.

Забута слава прадідів

Чи вдасться вже тепер розкрити ті нетрі для цивілізації, як про це мріють місцеві патріоти — справа сумнівна, тим більше, що не скоро в сцивільованій Азії наступить мир. Проте з надією дивиться у майбутнє духовий вождь коадеїзму, що оповідав одному з европейських кореспондентів про свої пляни: „Ми намагаємось збудувати цивілізацію в пралісах, щоб створити сховище в теперішних неспокійних часах. Це тяжко"... Зрештою цивілізація вже колись розцвіла на терені теперішнього Індо-Китаю. Зі славою азійських завойовників проминула й слава столиці великої імперії, що колись розрослась (9-15 століття) в південно-східній Азії. Величня столиця — Анґкор — занепала давно і вже 500 років тому праліс покрив колишні палаци, площі й вулиці. Місцеве населення так основно забуло про славу прадідів, що треба було аж французьких учених, щоб виявити руїни бувшої столиці, які тепер притягають до себе туристів з широкого світу й стають центром національного відродження. Це місто мало колись мільйон населення. Ще досі, крім величезних будівель, збереглося п'ять його брам. Тут відбуваються на неперевершеній красою декорації давньої величі національні урочистості й виступи артистичних сил Камбоджі.

Неуявна нужденність

Проте досі цивілізація обмежується містами. Дівчина Мео (племени, що живе в горах й плекає опіюм) носить на грудях для прикраси зубну щіточку, не знаючи, звичайно, про її пряме призначення.

Нужденність населення неуявна. Велика частина населення не має нічого власного і все їхнє майно ідеально рухоме — бо навіть їхній дім це часто джонка.

Джонка, — великий човен, на якому поставлена довга — майже на всю довжину човна дугаста покрівля, яка нагадує своєю формою доми з бляхи, в яких живуть австралійські чи африканські колоністи. Джонки тримаються берегів великих міст, де легше заробити, продавши спійману рибу. Їх тисячі, десятки тисяч, вони заповнюють кожний метр вільного узбережжя. На березі господар джонки забиває кілька бамбукових паль, накидує зверху трохи листя чи тростини — і вже готові місце для відпочинку й ігор його дітям та кухня для жінки. Тут же вивішується подерта переполощена одежа, яку зрештою мало вживають напівголі діти.

(Закінчення буде)

Читайте українські книжки й газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Вшановано 25-ліття ОУН.

Дня 16-го травня ц. р. громадянство Дітройту гідно звеличало Срібний Ювілей Організації Українських Націоналістів, влаштований стараннями Обласної Управи ОДВУ стейту Мішіґен і Ювілейного Комітету, заступленого: ОбВУА, Відділ в Дітройті — ген. В. Палій-Неїло і радник Д. Несторович, Федерація Американських Українців ст. Міш. — М. Мойлюк й інж. Т. Дем'яненко, УВАН, Відділ в Дітройті — проф. д-р І. Розгін і проф. д-р П. Білянюк, УНДС, Відділ в Дітройті — проф. д-р І. Розгін й інж. Т. Білоус, ОУРДП, Відділ в Дітройті — М. Смик і П. Динник, ДОБРУС, Відділ в Дітройті — І. Мурга й І. Устименко, інж. Б. Іваницький, Товариство „Прометей" в Дітройті — ред. В. Гришко й ред. П. Маляр, ОДУМ, Філія в Дітройті — Леся Цюра й В. Колосюк, Товариство „Буковина" в Дітройті Е. Ф. Драгінда й д-р А. Вусик, Укр. Демократичний Клюб в Гемтремк — М. Тиро й О. Косій, 23-й Відділ СУА в Дітройті — М. Ясінська і М. Ступецька, 26-й Відділ СУА в Гемтремк — А. Ганиш й А. Стецько, 94-й Відділ УНС ім. М. Шашкевича в Гемтремк — Н. Сеньків і В. Борискевич, 292-й Відділ УНС в Дітройті — П. Ващук й М. Ґудзиляк, 112-й Відділ УРСоюзу в Дітройті — П. Молдавець й І. Цюрак, Філія УНО Виндзор, Онт. Канада — інж Война, інж. В. Зелений, Відділ ОУК Виндзор, Онт. Канада — п-і Яворська, п-і Косіковська, Укр. Стрілецька Громада, Відділ Віндзор — інж. Б. Зелений й А. Гринюк, Філія УНО, Лимінґтон, Онт. Канада — І. Гриневич й Ф. Мисько, Відділ ОУК Лимінґтон, Онт. Канада К. Гриневич і А. Барна, 14-й Відділ УЗХ в Дітройті — А Левкут і К. Ігнатюк, 34-й ВідділУ УЗХ в Гемтремк — М. Машталір й Т. Сідило, 4-й Відділ ОДВУ ім. Ю. Головінського в Гемтремк — Д. Шалапай і М. Борискевич, 24-й Відділ ОДВУ ім. Е. Коновальця в Дітройті — А. Маланин і І. Семеґен.

Старанно опрацьована програма Ювілейної Академії складалася з: 1. Американського Гимну у виконанні п-і О. Дубрівни-Соловій, 2 .Відкриття Ювіл. Академії головою ОУ ОДВУ Е. Зубальським, 3. Сольоспівами І. Косівського — „Пісня скитальця" — слова І. Косівського й „Ой, вербо" — нар. пісня — як звичайно так і тепер симпатично прийняті Дітройтом, 4. „Невідомому Воякові" О. Ольжича — з великим чуттям продеклямувала п-а Ліда Вілинська, 5. П-і Леся Войтович, яка ніколи не відмовлялася взяти участь в програмах наших свят — була заслужено нагороджена оплесками за виконання сольоспів: „Засумуй трембіто" Р. Купчинського й „Через сад виноград" в обробці М. Лисенка. 6. Ювілейна святочна промова, виголошена культ. осв. референтом ЦУ ОДВУ, проф. М. Михалевичем, 7. Дует: Одарка й Іван з опери „Запорожець за Дунаєм" у виконанні п-і Л. Войтович й І. Косіковського, 8. Вибір з поезій Святослава Гординського — надзвичайно майстерно підібраний матеріял для цієї Академії прекрасно гармонізував з мистецьким виконанням й інтерпретацією твору в рецитації п-і М. Гарасовської-Дацишин, 9. Фортепіянове сольо: Етюд — муз. В. Косенка, Прелюд — муз. Л. Ревуцький, Етюд, муз. Паганіні-Ліст: Полювання і Дзвіночки — з ентузіязмом сприймалися публікою в майстерному виконанні проф. В. Максимовича, який вже має своє ім'я на терені Дітройту. 10. Привіти, 11. Молодий Жіночий Ансамбль під керівництвом Г. Китастого продемонстрував свій швидкий поступ в оригінальному виконанні Кантати Заступниці Матері Божої, муз. О. Кошиця, „Козак од'їжджає" — нар. пісня, муз. О. Кошиця, „Вишні - черешні" — нар. пісня, муз. Леонтовича й „Задніпрянка" — Буряківця, муз. Г. Китастого.

Ювіл. Академію закінчено відспіванням національного гимну.

Як завжди, так і цього разу фортепіяновий супровід лежав у досвідчених руках п-і О. Дубрівни-Соловій.

Найбільшою сатисфакцією для організаторів Ювіл. Академії і для всіх симпатиків ОУН й Українського Націоналістичного Руху взагалі — були складені чисельні заяви і привітання представниками організованого українства з нагоди 25-ліття ОУН.

Свято в цілому відбулося величаво. Починаючи від стилево і зі смаком оформленої сцени (п-і Стефанія Филипів й інж. І. Вілий), майстерно виконаною мистецькою частиною програми й дбайливо організованим жіноцтвом місцевих Відділів УЗХ бенкетом — і кінчаючи святочною промовою та їй співзвучними привітами. Ціла Ювілейна Академія була щирою маніфестацією українства Дітройту своєї солідарности з ОУН, а також виявом своєї згоди давати українському націоалістичному рухові і далі свою підтримку моральну і матеріяльну.

Безпосередньо після Ювіл. Академії було висвітлено звуковий кольоровий фільм продукції п. Юрка Кришталя з Шікаґо, Ілл., під назвою „Поховали Пана Отамана в сиру землю глибоко", присвячений сл. пам. д-ру Ю. Вассияну. Так дня 16 травня року Вожого 1954-го двадцять чотири українські організації при участи кількох сот учасників, делеґатів і гостей — вшанували чвертьстоліття організації, яка була і є носієм, реалізатором і керівником останнього етапу визвольних змагань України, етапу започаткованого Е. Коновальцем і ще недовершеного.

М. Михалевич.

НОВИЙ СКЛАД ЦЕНТРАЛІ АБН-У

У висліді III конґресу Антибольшевицького Бльоку Народів (АБН), який відбувся ще 27-29 березня ц. р. у Мюнхені, уконституувався такий склад його нових керівних органів. До Центрального Комітету ввійшли:

Президія: Ярослає Стецько, *як голова (Україна);* генерал-полковник Ференц Фаркаш де Кішбарнак (Мадярщина) і міністер Хрісто Статев (Болгарія), як містоголови; генеральний секретар: кн. Ніко Накашідзе (Грузія).

Разом з тим представники кожної національної делеґації стали членами Центрального Комітету. До Президії Ради Народів АБН проф. д-р Ферд. Дюрчанський (Словаччина), як голова; проф. Р. Островський (Білорусь), як містоголова; генеральний секретар: ред. Й. Ґітіс (Литва). Далі утворено виборчим порядком 5-особовий Третейський суд.

ПОВІДОМЛЕННЯ
для делеґатів на Конвенцію УНСоюзу!
З МЕТРОПОЛІЇ НЮ ЙОРКУ

Подаємо до відома всім цим делеґатам, які бажають їхати разом на конвенцію У.Н.Союзу потягом, який відїжджає зі станції „Пенсилвенія" в Ню Йорку, в неділю, 30-го травня 1954 р., в год. 11:30 рано „Дейлайт Сейвінґ Тайм", щоб прислали $11.66 за тикети на адресу:

PETER KUCHMA, 95 East 7th St., — New York 3, N. Y.
Tel.: GRamercy 7-1054

Гроші за білети треба прислати негайно. Тому, що нема часу висилати білети поштою, п. Кучма буде на стації біля „Інформейшен" будки одну годину перед від'їздом потягу, щоб роздати делеґатам білети.

Головна Канцелярія У. Н. Союзу.

ПЕРЕДКОВНЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

Ню Йорк, Н. Й.

Т-во „Дністер", Відділ 361.

Проєкт ч. 1.

На місцевих зборах дня 10-го квітня 1954 року члени Т-ва „Дністер", 361-го відділу Українського Народного Союзу, схвалили такий проєкт на найближчу Конвенцію УНС:

Редакція щоденника „Свобода" повинна приступити в найближчому часі до видавання щомісячного додатку - журналу для дітей, щоб виховувати їх в національному дусі й плекати в них національну свідомість, а тим самим запевнити Українському Народному Союзові приплив нового членства з-поміж нашого наймолодшого покоління.

Мотивування проєкту:

Життя людини побудоване так, що на зміну людям старшим приходить молоде покоління. Якщоб на зміну літнім працівникам на народній ниві не прийшли молоді сили, життя завмерло б. Це бачимо на організаціях. Візьмім для прикладу таку організацію як УНС. Якщоб його членам були тільки старі піонери, які один по одному відходять, то з їх вибуттям Союз перестав би існувати. Тому його ряди треба поповняти новими членами, дітьми й молодими людьми. Тепер прибула до Америки нова іміґрація, то вона побільшила чисельно його членство. Але ледви, чи вже скоро прибуде сюди більша скількість свіжої іміґрації. Тому за новими членами треба шукати деінде. Їх треба шукати поміж молодими людьми українського роду, зачинаючи від малих дітей. Одначе діти тільки тоді будуть горнутися до своїх товариств і організацій, коли будуть національно свідомі, тобто, коли почуватимуться українцями. Вони повинні знати свою історію, літературу, звичаї, традиції. Вони повинні все життя хотіти активно працювати для того народу, з якого вийшли. Така молодь буде горнутися до українського життя, буде його організувати, в ньому працювати. Але дітей треба так виховати. Поруч батьків, Церкви, молодечих організацій, курсів українознавства, чи рідної школи, одним із найважніших засобів національного виховання є рідна книжка й журнал. І тому Конвенція Українського Народнього Союзу повинна уповажнити редакцію „Свободи" видавати дитячий журнал у формі щомісячного додатку до щоденника „Свобода".

Проєкт ч. 2.

Пропонується таку зміну в статуті конвенції: відділ має право післати одного делеґата, якщо число його членів виносить бодай 75 осіб, а не як досі 60 осіб.

Мартин Малетич, предсідник;
Петро Кучма, фін. секретар;
Володимир Барагура, рек. секр.
Василь Вишиваний, касир.

Севиклі, Па.

Бр. св. о. Николая, відділ 276 УНСоюзу,

ухвалило на своїх зборах наступні проєкти:

1. Для членів, які заплатили вкладки рік наперед, видавати доводові картки з посвідченням відділового уряду.

2. Звільнити від вкладок членів, які осягнули 65 років життя і були членами щонайменше 30 років.

3. Уживати „Союзівку" як приют старців і сиріт. За удержання на „Союзівці" старці віддавали б свою безробітну пенсію і записували б посмертне на „Союзівку".

4. Щоб головні урядники не забирали безпотрібно часу на складання звітів на конвенції, бо їх звіти надруковані і вручені кожному делеґатові.

М. Шибінський, предс.
Н. Білик, секр. фін.
І. Новиковський, секр. рек.

Дітройт, Міш.

Відділ ч. 146 УНСоюзу

ухвалив такі проєкти:

1. Заміняти грамоти старих членів на виплачені.

2. Принимати старих членів до захисту на „Союзівці".

Вест Істон, Па.

Т-во ім. Богдана Хмельницького, відділ 187 УНСоюзу,

ухвалив наступні проєкти:

1. Звільнити від вкладок таких членів, які належать до УНСоюзу понад 40 років, або уділити їм більшу дивіденду.

2. Видати виплачені грамоти таким членам, які платили вкладки від молодих літ до 65 років життя.

3. Членам, які належать 20 років, давати дивіденду в сумі двомісячних вкладок.

З печаткою, але без підписів.

Ню Гейвен, Конн.

На окружних зборах делеґатів стейту Конектикат

ухвалено такі проєкти:

1. Щоб вибирати одного головного урядника від кожного стейту, який начисляє щонайменше 20 відділів.

2. Видавати періодично діточий журнал.

3. Звільнити від вкладок членів в клясі „Даблю", які осягнули 75 років життя.

4. Давати відсоткові винагороди відділовим предсідникам і касирам, а секретарям побільшити винагороду.

5. Уділювати вищу дивіденду.

І. Телюк,
Голова Об'єднаних відділів Стейту Коннектикат

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.

ПОСВЯТОЧНІ ПОБАЖАННЯ
(Фейлетон)

І подумати: який жах! Найсердечніший приятель, Харлампій Іванович, загнівався не на жарти! І через віщо, не знаю. Я оце йому назустріч, а він повернувся в другий бік, хочу на концерті підійти, заговорити, дременув, що не здогониш. Ну, прямо розкололися два сердешні приятелі, як оті наші партії нещасні!... Жах! Розпорошуємося, роздроблюємося!

Атомізуємося!

Так громадянин живе, живе, навіть національний податок заплатить часом, аж на-раз почує в собі атома, тобто, що він ядро національної справи, і давай відокремлюватися, і вже пішов кружляти еліптичною еліпсою в національний стратосфері.

А хай то качка копне, як то кажуть галичани, ще чого доброго і рідна жінка почує в собі такого атома, та відокремить, в орбіту якогось Місяця попавши.

А з Харлампієм Івановичем у нас і не так то погано складалися відносини. Разом рідну землицю покидали, разом за горохівкою по таборах стояли, на одному кораблі через море гойдалися. Він, правда, більше за УНРадою потягає, а я за УГВРадою, але по гиху, ми договорилися, що як їхало, — таке здибало, і мир між нами царив.

А оце... Ну, Господи! Жах. Розкололися!

Піду, постюплюся перший. Застукав я Харлампія Івановича, як то кажуть, у сліпій вулиці; втекти нікуди.

— Що це, — кажу — загнівалися?
— Я?
— Та же я!
— Ой, та й ви.
— Та якже ж я, Харлампію Івановичу? Кажіть ради Бога, бо розколів страшно не люблю. А ще між приятелями. Просто жить не хочеться.
— Ге... А от навіть з Пасхою не поздоровили... приятель. А я вам гарненько карточку, а ви ні чуть.
— Отакої — кажу — то ви вже хіба української преси не читаєте. У „Свободі"! не читали? У святочній. Ну, Господи! На четвертій сторінці. Чорним по білому: „З нагоди свят Воскресення Христового всім Рідним, Приятелям і Знайомим пересилає щиросердечні побажання
Клим Булька з родиною"

Ну, Господи. Клим Булька. Я ж окремо просив... такий товстезний шрифт дали та величенький як Яремі чи Патхуцькові. І сліпий побачив би. Не вірите? Я той номер зберігаю.

— Зберігаєте... — каже він та й сміється в усок.

Повів я носом. Дуже мені той сміх недоподоби. Сердилася людина, а оце сміється чогось.

— А зберігаю — кажу.
— А законсервували вже?
— Тоб то як? — питаю і знову неприємне почуття розлилося по утробі.
— А так, як у музеї. Восковк залили, в палітурки вложили. Щоб для поколінь збереглося. Законсервуйте, бо частенько його виймаєте, мабуть, в родинному крузі та прочитуєте.

Попав я зовсім в конфуз від цієї фрази. Ледве за голову не вхопився. Та невже ж він бачив? Може й справді десь під вікном стояв, як ми святочний номер „Свободи" з пошти отримали. А сцена була, а галасу! Як розгорнув я тоді „Свободу", аж за очі вхопило, аж дух заперло. Зразу побачив, видно інстинкт такий. На четвертій сторінці. Шрифт товстезний та величенький. КЛИМ БУЛЬКА. Молодці складачі! І між докторами й бизнесменами помістили.

— Ну, діти — кажу тоді — ставайте рядочком і кланяйтеся татові. Писала „Свобода" про Черчилів, Айзенгаверів і різних Го Чі Мінів, а тоді і про вашого рідного батька, Клима Бульку, написали!... І щодня зранку номер вийму е ввечір подивлюся... А хіба ж то негарно своїм видрукуваним ім'ям любуватися?

— А скільки вас то коштувало? — пита Харлампій Іванович невинно.

— Три доляри — кажу.

— Багато. Могли б таке, як от хитрі нюгеневці, бувало, видумати. Щоб за „нікля" вийшло. Роди́н зо тридцять в список і давай колективне святочне побажання. Тільки вже такої насолоди не мали б, як оце маєте.

— Даруйте — кажу, яка тут насолода? Я ж приятелям побажання слав.

— Слали — слали. Та, виходить, для вас, пане Булько, приятелі наче які пацієнти чи клієнти. І прізвища подати не треба. У картотеці, мовляв, стоїть.

Прищурився я, понурив голову та й слухаю, як холодною водою обливають.

— Ге... — каже Харлампій Іванович — а звідки я знаю, чи ви мене в тій своїй „картотеці приятелів" ще тримаєте, чи вже викинули?

— Та що ви? — простогнав я.

— Значиться таки ще тримаєте. Тоді на наступні свята не забудьте до „Свободи" отак: „З Празником щиросердечні поздоровлення..." а тут свою картотеку розгорніть та пишіть — пишіть, гетть усіх, і рідних, і приятелів, і знайомих. Присмно ж своє ім'я в газеті знайти?

— Приємно — шепнув я.

— Ну, бачите. Так жай же і приятелі ваші і знайомі порадуються.

— І обов'язково їх прізвища шрифтом товстеньким та величеньким — підповідаю несміло.

— Само собою.

— А себе підписати дрібненько — кажу — нонпарелем.

— Ну, можна вже й петітом.

— Мачком дрібним, Ікеровим. Скромно.

клим булька.

Вступайте в члени УНСоюзу!

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

ОЛЕГ ФЕДИШИН: „КАРПАТСЬКА УКРАЇНА І ЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОБЛЕМИ У СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ НАПЕРЕДОДНІ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ"

(Основні думки доповіді, виголошеної на засіданні Історичної Секції УВАН у ЗДА дня 27 березня 1954 р.).

Завдяки повстанню автономної Карпатської України, українська справа мала змогу повернутися на міжнародний форум і стати важливим фактором у світові політиці.

Західні держави дуже поважно рахувались з можливістю створення української самостійної держави при німецькій допомозі, хоч і не мали особливого зацікавлення та зрозуміння для української справи.

Сам Гітлер ніколи не думав серйозно про створення української держави і не збирався міняти своєї політики на сході Европи, що її він накреслив у своїй книжці „Майн Кампф". Карпатська Україна та натяки на можливість створення об'єднаної української держави були для нього тільки вигідним політичним козирем, що ним він користувався так довго, поки це було для нього потрібне. Гітлер міг затримувати Польщі дальшою підтримкою українського руху, то знову опішити ліквідацію Карпатської України за ціну Данцігу й дозволу на будову транзитного шляху через Коридор. Він знав, що й Москва не на жарти налякалася зросту українського руху та що ліквідація Карпатської України у великій мірі полегшила б німецько-совєтське порозуміння. Він розумів, що відповідна політика у питанні Карпатської України допоможе йому зробити Мадярщину німецьким сателітом і до певної міри полегшить остаточну ліквідацію Чехословаччини. Врешті Гітлер міг бути певний того, що мадярська окупація Карпатської України знайде повну підтримку в Римі та тільки допоможе зміцнити німецько-італійську дружбу.

Карпатська Україна у великій мірі визначила взаємовідносини Чехословаччини з її сусідами, мала не абиякий вплив на політику Румунії та Угорщини, а для Польщі творила чи не найважнішу проблему закордонної політики того періоду. Польща була в сім змагала до ліквідації Карпатської України, а восени 1938 року Варшава цікавилась цією справою значно більше, ніж сам Будапешт.

Москва була теж занепокоєна існуванням Карпатської України, що й ясно видно із нападів Сталіна й Хрущова в їхніх промовах на XVIII З'їзді Партії. Проте офіційно лише СССР запротестував проти мадярської окупації, що сталася за згодою Берліну, хоч ліквідація Карпатської України була одним з перших кроків до совєтсько-німецького порозуміння.

Найбільш прихильно ставилась до Карпатської України Румунія, що майже до самого кінця противилась мадярській окупації і була схильна погодитись з думкою повстання української держави і створення основи українсько-румунського порозуміння.

Ліквідація Карпатської України означала не тільки принаймні тимчасове відкинення німецького походу на СССР. З кінцем Карпатської України прийшов і кінець німецької політики вживання права самовизначення народів для реорганізації центрально-східньої Европи, якою то політикою Гітлер скористувався у Мюнхені та Відні і проти якої Західні важко було протиставитись. Німеччина могла була вживати успішно цієї політики й супроти Польщі, а згодом застосувати її на сході Европи, на Близькому Сході, або в Північній Африці. Невикористання цієї політики й було однією з основних причин німецької поразки в другій світовій війні.

В опрацюванні своєї теми доповідач користувався виключно іноземними джерелами; тим то й його доповідь відзначалась багатством нових, інтересних думок. Після доповіді розгорнулась жвава дискусія, у якій брали участь проф. Чикаленко, проф. Загайкевич, мгр. Грицак, п. Тарнавський та інші, як теж секретар Історичної Секції УВАН у ЗДА д-р Л. Соневицький, що проводив засіданням Секції.

ТУБУЄ ВАС ВАШЕ ВОЛОССЯ?

Якщо ви стурбовані тим, що ваше волосся занадто випадає або рветься на кінчиках через непригоду сухість, як зрадисте, як довідаєтесь від людей, що колись хворіли на випадання волосся на голові. Вони врятували себе від цієї недуги вживанням особливого середника ТРАЙСАН (TRYSAN).

Доходять відомості, що ці й інші турботи з волоссям, які будь вони від сверблячки, малого лишаю тощо, припинилися завдяки правильному вживанню цього чудового ліку.

Не зволікайте, аж поки погіршає стан вашого волосся, а зараз же вживайте ТРАЙСАНУ. Ми маємо його тепер в обмеженій кількості. Ви зможете дістати його за спеціяльну ціну, коли надішлете поштою повідомлення до TRYSAN CO., Box 226, Dept. 201, Peekskill, N. Y. Звідти вишлють вам дві тридоларові пачки за $5, тобто із знижкою $1 від звичайної ціни. Коли посилати післяплатою (C. O.D.), тоді додати ще поштову доставу.

Ім'я ....
Адреса ....
Місто .... Стейт ....

Вступайте в члени УНСОЮЗУ!

Вступайте в члени У. Н. СОЮЗУ!

Посмертні Згадки

ЙОСИФ ГОРОХОВСЬКИЙ, довголітній член 130 відд. УНС св. Володимира в Ню Йорку, помер 9. травня 1954 р. Покійний походив з м. Залізці, пов. Зборів, Зах. Україна. Оставив в смутку дружину, дочку, двох синів, 3 внуків і брата. Похорон відбувся з тетер, 13. травня, з заведення П. Яреми, 129 Е. 7-ма вул. до церкви св. Юра, звідки по Службі Божій відпроваджено тіло Покійного на цвинтар при участі Родини і Приятелів. — В. Н. П.!
Секретар.

ВОЛОДИМИР ПРИШЛЯК, член Т-ва Запорозька Січ відділ 353 УНСоюзу в Ню Брунсвік, Н. Дж., помер 15-го травня 1954р., в 58 році життя. Покійний походив з села Пилипи, пов. Підгайці, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив 1926 р. Полишив у великім смутку дружину Павліну та 3 синів, одну доньку і 4 внуки. Похорон відбувся 18. травня із кат. церкви св. Петра і поховання на цвинтарі св. Петра в Ню Брунсвик, Н. Дж. — В. Н. П.!
Н. Василюк.

ОНИСЕЙ МАСЛІЙ, довголітній член Т-ва А. Бончевського, відд. 10 УНСоюзу в Ансонія, Конн., помер 5-го квітня 1954 р., проживши 68 років. Походив з села Вишнивчик, пов. Ясло, Галичина. Полишив дружину Теклю. Похорон відбувся 8-го квітня з дому жалоби до правосл. церкви в Ватербури при участі Родини і Знайомих на цвинтар в Ватербури. — В. Н. П.!
В. Глива, секр.

СТЕФАН ЛЕМПИ, член Т-ва „Свобода", відд. 194 УНСоюзу в Ню Йорку, помер 19-го травня 1954 р., в 55 році життя. Покійний був родом з Муровані Курилівці, пов. Кам'янець Подільський, Україна. До УНС і відділу вступив 1951 року. Полишив рідню далеко в засланні. Похорон відбувся 22. травня з похоронного заведення П. Яреми при участі Знайомих і Членів відділу із церкви св. Володимира при 14-ій вул. — В. Н. П.!
В. Никифорук, секр.

ТАРЗАН, ч. 3281. Подвійні наради.

— Мусимо щось робити, Томосе! — кричав Ерот. — „Тарзанів вплив на Немону є..." — „є далеко більший від вашого!" — сухо вмішався Томос.

— Перше, — повчав Томос, — ви мусите здобути його довір'я. Організуйте великі лови. Я подбаю про лева. Тарзан повинен бути вашим... гостем.

Коли Тарзан повернувся до мешкання Гемнона, залишивши Немону, він застав молодого шляхтича, що нетерпеливо його очікував.

А коли Тарзан описав свою розмову, Гемнон засміявся з полегшою.
— Як довго захват вами Немони триває, ви будете безпечні в Анторі!